

LICEUL UNIREA ÎNTRE ANII 1918 - 1940

Petru Obodariu
Gabriela Obodariu

Sfârșitul Primului Război Mondial nu a dus la reluarea imediată a activității normale a Liceului. Mobilierul și materialul didactic fuseseră distruse de război, iar profesorii în mare parte mobilizați. Războiul făcuse victime și printre elevii Liceului. În 1921, Cercul studenților putneni „*Mărășești*” prezenta o listă a studenților putneni și elevilor care învățaseră la Liceul din Focșani și care căzuseră pe câmpurile de luptă:

Ghica C.Rafail	Marin Georgescu	Nicolae Dumitriu
Constantin V.Hărăbor	Dumitru Țanu	Ion T.Marosin
Alex.Ionescu	Constantin Rașcu	Octav Cristea
Nicolae Tănăsescu	I.I.Constantinescu	N.Țigoianu
Nicolae Sorescu	George Potop	Constantin A.Rădulescu
Alexandru Iliescu	dr.Virgil Bălan	Elena Vicol
Gabriel Pruncu	Gh.Madgearu	Andrei Chirilă
	S.Rosenblum ¹	

Data fiind dificila situație a Liceului, după război se va face din nou apel la bunăvoința autorităților locale și la donații particulare. Acestea urmau să fie folosite fie pentru refaceri, fie pentru ajutorarea elevilor săraci. Un exemplu este cel din 1919 când conducerea Liceului cerea Primăriei bani pentru laboratorul de fizico-chimie, în timp ce pentru ajutorarea elevilor săraci în 1920 Cercul studențesc Putnean trimitea Liceului Unirea ajutoare în valoare de 1000 de lei.²

¹ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A.N.Vn.), fond Primăria orașului Focșani, dosar nr.103/1921, f.1

² *Ibidem*, dosar nr.30/1919, f.3 și dosar nr.27/1920, f.1

În anii următori ajutoarele continuă să sosească. În 1925, directorul de atunci al Liceului, Al.Georgescu, mulțumea Consiliului Comunal pentru donarea sumei de 20.000 lei³. O donație importantă va fi cea din 1929 a lui Th.M.Bassarabianu, membru în Consiliul Comunal Focșani care va da suma de 20.000 lei (diurna ce i se datora pentru serviciile prestate în Comisiunea financiară a Comunei) pentru a se putea da în fiecare an premii celor mai bune lucrări la limba română pentru elevii clasei a VII-a. Premiul urma să se numească, „*Premiul comunei Focșani*”. Pe lângă această sumă, Consiliul Comunal oferea 5000 lei pentru cele mai bune lucrări de istorie și matematici din anul 1929, dar și alți 36.000 lei ce urmau să fie donați pentru a se putea acorda premii la aceleași obiecte în anii următori.⁴

În 1930, Comitetul Școlar al Liceului Unirea este autorizat „*să accepte donațiunea făcută de Primăria orașului Focșani în valoare de 36.000 lei cu care se vor cumpăra efecte, iar din venitul lor se vor da premii elevilor pentru lucrările de istorie și matematici*”⁵. Tot Primăria donează în 1932 Comitetului Școlar al Liceului, al cărui președinte era profesorul C.Leonescu, iar secretar directorul Liceului, Al.P.Arborescu, suma de 64.000 lei (în obligațiuni).⁶

Liceul beneficia și de alte fonduri, după cum aflăm dintr-un Proces-verbal încheiat în 24 - 30 aprilie 1922:

1. taxe de la elevii pregătiți în particular	26850 lei
2. venitul de la elevii liceului	44.500 lei
3. venitul de clase paralele	80.070 lei
4. din cotizații benevole	40.335 lei
5. încasări de la Liceul de fete	19.000 lei
6. venituri extraordinare	2.906 lei
TOTAL VENITURI	213.661 LEI

³ *Ibidem*, dosar nr.24/1925, f.30

⁴ *Ibidem*, dosar nr.117/1929, f.1 - 4,7

⁵ *Ibidem*, dosar nr.122/1930, f.14

⁶ *Ibidem*, dosar nr.117/1929, f.21

Cheltuielile făcute în același an, deși erau numeroase, nu depășeau posibilitățile de plată ale Liceului:

1. restituiri taxe la elevi particulari	320 lei
2. restituiri taxe clase paralele	1.200 lei
3. restituiri donațiuni	710 lei
4. întreținerea și repararea localului	19.034,75 lei
5. cheltuieli de cancelarie	9.921 lei
6. cheltuieli de încălzit și iluminat	64.924 lei
7. completări de mobilier	11.948,25 lei
8. amenajarea sălii de gimnastică	505 lei
9. ajutor pentru elevii săraci	2.699 lei
10. cheltuieli pentru laboratorul de fizică	1.121,85 lei
11. cheltuieli neprevăzute	9.980 lei
12. cheltuieli pentru întreținerea cinematografului	1326 lei
13. cheltuieli pentru excursii cu elevii	780 lei
14. cheltuieli pentru orchestră	230 lei
15. cheltuieli pentru asistență medicală	5.000 lei
16. cheltuieli pentru ținerea scriptelor	2.600 lei
17. plata profesorilor, clasele extrabugetare	30.280 lei
TOTAL CHELTUIELI	158.580,30 LEI⁷

Din tabelul prezentat reies câteva aspecte importante. Unul ar fi existența după război a claselor paralele, dar și a unor elevi „*particulari*” care nu frecventau cursurile, ci dădeau doar examene.

Un altul ar fi existența claselor extrabugetare. Profesorii ce predau aici erau plătiți direct de către Comitetul școlar, „*pe baza de state*”.⁸

Se poate observa și funcționarea Școlii Secundare de Fete pe lângă Liceu. Aceasta nu avea directoare sau Comitet Școlar separat.⁹

Interesant este și faptul că Liceul beneficia de un cabinet medical. El apăruse în 1919 întrucât se constata că „*mulți elevi din*

⁷ A.N.Vn., fond Liceul Unirea, dosar nr.289/1921, f.2

⁸ *Ibidem*, f.5

⁹ *Idem*, f.1

cauza lipsei de control medical contractează boli dăunătoare societății” Prin urmare, se solicitase Primăriei o subvenție anuală pentru plata unui medic. Fusesse numit în acest post, începând cu 15 iulie 1919, doctorul Constantin Macri. Direcțiunea Liceului se arată mulțumită de serviciile acestuia, întrucât a reușit să înlăture „*în primul rând elevii atinși de scabie, apoi pe cei plini de paraziți...*”¹⁰

Tot din tabel putem stabili existența unui cinematograf pe lângă Liceu, interesul pentru întreținerea laboratoarelor și a sălii de gimnastică.

Liceul dispunea și de un internat, apărut se pare în 1915. Un document din 1914 atesta faptul că internatul încă nu funcționa, pentru că în 1915 existența acestuia să fie probată de documente. Pe atunci avea 42 de elevi interni ce trebuiau să plătească fiecare 60 de lei lunar. Părinții cu doi sau trei copii, învățătorii și funcționarii plăteau doar 50 lei lunar. De asemenea, un elev de la clasa a VIII-a era scutit de plată, fiind în schimb pedagog.¹¹ Acest internat era adăpostit în vechile anexe ale caselor boierului Dăscălescu, în care avusese loc nunta domnitorului Bibescu cu frumoasa Marițica Văcărescu și nunta poetului Grigore Alexandrescu și în care fusese găzduit și Alexandru Ioan Cuza.¹²

În 1922 documentele menționează că în internat elevii aveau „*masa, dormitor, sala de meditații*” Era întreținut de Comitetul Școlar, din sumele plătite de elevi, 350 lei lunar.¹³

Întrucât internatul adăpostea copii săraci, care plăteau o taxă ce acoperea doar cheltuielile de „*hrană, încălzit și serviciu*” conducerea acestuia solicita diverse facilități din partea autorităților, cum ar fi scutirea de la plata curentului electric. În Adresa trimisă de către liceul „*Unirea*” în 1927 se menționa că doar 55 de elevi plățiseră taxa de 850 lei lunar, în timp ce 6 fuseseră primiți gratuit.”¹⁴

¹⁰ A.N.Vn., fond Primăria orașului Focșani, dosar nr.30/1919, f.4

¹¹ *Ibidem*, dosar nr.25/1915, f.1

¹² Ion Larian Postolache – 70, în „*Revista noastră*”, anul XV, nr.122 - 124, octombrie-decembrie, 1986, p. 2300

¹³ A.N.Vn., fond Liceul Unirea, dosar nr.289/1921, f.4

¹⁴ *Idem*, fond Prefectura județului Putna, dosar nr.18/1927, f.170

În urma eforturilor depuse de conducerea școlii și de autoritățile locale dificultățile cauzate de război au putut fi depășite. În 1925 Procesul-verbal de inspecție al inspectorului șef, Gheorghe Rășcan, menționa stare bună a Liceului, dotările, precum și calitatea dascălilor ce predau aici. Se menționa că localul era în cea mai perfectă curățenie, mobilierul în bună stare, chiar dacă băncile lăsau de dorit și ar fi trebuit înlocuite cu „*pupitre după modelul Casei școalelor*”. Arhiva, biblioteca și muzeele școlii erau și ele bine întreținute. Se specifica apoi că disciplina elevilor „*nu lăsa de dorit*”, că elevii „*sunt curați, fără lux și cu numerele cusute pe mânecă și vizibile*” Inspectorul lauda și corpul profesoral „*în general bine alcătuit*” care își făcea pe deplin datoria „*venind regulat la școală*” și predă „*lecțiunile cu competență și cunoștințe pedagogice*” Materia parcursă era „*în proporție cu timpul trecut și conform programului*”.¹⁵

Anul următor, 1926, un nou inspector șef, C.I.Tomulescu, menținea tonul laudativ la adresa activității școlii. Localul era „*încăpător și corespunzător tuturor necesităților acestei școli*” Corpul didactic era format din profesori titulari, dintre care câțiva erau din Franța pentru a-și completa studiile. Materialul didactic era bogat la științele naturale, la fizico-chimie, la istorie, dar erau probleme la geografie. Liceul avea atunci 12 clase bugetare, cu 548 elevi și 5 extrabugetare, cu 150 elevi. De asemenea, erau și 40 elevi „*particulari*”.¹⁶

În 1933, un nou inspector sosea la liceu, C.Botez. El constata „*admirabila curățenie și ordine care domnește pretutindeni*” Șase săli de clasă fuseseră renovate, li se pusese parchet și se realizase mobilier nou. Pereții coridoarelor și sălilor de clasă erau „*împodobite cu tablouri, figuri de-ale oamenilor însemnați, monumente istorice, peisaje din jud. Putna*” Totuși se constatau și unele probleme. Inexistența fișelor de sănătate pentru elevi precum și a aparatelor de gimnastică („*până acum nu exista decât sala*”)¹⁷

¹⁵ A.N.Vn., fond Liceul Unirea, dosar nr.289/1921, f.8

¹⁶ *Ibidem*, f.13

¹⁷ *Ibidem*, f.25

Întrucât numărul elevilor creștea an de an, în 1936 se va construi o nouă aripă a școlii, din fondurile Comitetului Școlar în timpul directoratului lui C.Leonescu. În noua clădire se vor afla amfiteatrul, laboratoarele și cabinetele de fizico-naturale. Tot acum se vor efectua reparații radicale ale sălii de gimnastică, ce era acum bine luminată și încălzită și putea fi folosită și ca sală de reuniuni și conferințe.¹⁸

Nu doar interiorul Liceului merita lăudat la vremea respectivă. Exteriorul său îl făcea să fie „*una dintre cele mai aspectuoase clădiri pe care le posedă orașul Focșani*” Din nefericire însă a fost așezat în așa fel încât nu avea acces direct la nici una dintre străzile importante care străbăteau orașul. De aceea, în 1931 arhitectul șef al orașului solicita Primăriei deschiderea unei străzi largi de cel puțin 12 m, începând din calea Cuza Vodă de la aripa nordică a Palatului de Justiție-până în strada N.Săveanu. Din păcate nu se cunosc motivele pentru care acest proiect nu a fost finalizat.¹⁹ Merită amintit aici că localul Liceului fusese construită chiar pe fostul hotar dintre Țara Românească și Moldova, ca un simbol al unității celor două țări.²⁰

În timp apar însă și problemele. Una dintre ele este internatul, unde inspectorii încep să sesizeze condițiile improprii de locuire: „*atragem serios atențiunea onor Comitetului Școlar, rugându-l să se preocupe, într-un program de viitor de clădirea unui nou local*” – se menționa într-un Proces-verbal din 1938.²¹ În 1940 în internat se aflau cazați 30 de elevi, toți de la țară, iar taxele erau cuprinse între 1100 și 1250 lei lunar. Cum 66% dintre elevii Liceului proveneau din mediul rural, internatul era necesar.²² Dar într-un nou Proces-verbal se menționa situația dificilă a instituției, întrucât „*internatul actual este mai bine zis „casă a morții” O veche închisoare rămasă tot în starea*

¹⁸ *Ibidem*, f.37

¹⁹ A.N.Vn., fond Primăria orașului Focșani, dosar nr.117/1931, f.15

²⁰ *Ibidem*, dosar nr.42/1920, f.6

²¹ A.N.Vn., fond Liceul Unirea, dosar nr.295, f.11

²² *Ibidem*, dosar nr.295, f.46

de închisoare, complet insalubră. Sala de meditație, sufrageria, bucătăria, vârate în pământ, igrasioase, întunecoase și un pericol permanent pentru copii. Dormitoarele din corpul principal al fostei închisori nu sunt mai de lăudat. Trebuie întâi să scobori două trepte ca să intri înăuntru. La paturile de lângă pereți putrezesc saltelele și plapumile copiilor...”²³

Alte probleme erau legate de cabinetul medical, instalat într-o cameră friguroasă și de sala de gimnastică unde ventilația lăsa de dorit, iar aparatele erau puține, doar „24 spaliere și o ladă”.²⁴

Un fapt inedit s-a petrecut în 1927 când din Casa Comitetului Școlar s-au furat 224.773,55 lei încât se va solicita adăugarea în bugetul Comitetului Școlar al unui nou fond pentru acoperirea pagubei, urmând să se reducă din cheltuielile la alte articole.²⁵

În general însă rapoartele inspecțiilor din perioada interbelică laudau și activitatea directorilor și pe cea a profesorilor ce lucrau la Liceul Unirea. Un astfel de Raport din 1940 menționa că Liceul era adăpostit într-o clădire monumentală, cu săli mari, „pline de aer și lumină”. Școala avea 16 clase și 652 elevi dintre care 576 erau români, 70 evrei, iar restul alte naționalități.²⁶ Corpul didactic era format în majoritate din profesori titulari definitivi.

Situația constatată în 1940 nu era o excepție. În toată perioada interbelică Liceul a avut profesori renumiți, printre care merită amintiți Ion Diaconu, Alexandru P.Arborescu, C.C.Giurescu, I.M.Rașcu.

În 1921 profesorii Liceului erau:

1. Preot G.Popescu	14. S.Rahtivan
2. A.Eliade	15. A.Ispas
3. I.M.Rașcu	16. Spiridon Lăduncă - director
4. Th.Iordănescu	17. I.Nanulescu

²³ *Ibidem*, f.31

²⁴ *Ibidem*, f.32

²⁵ *Ibidem*, dosar nr.289, f.16

²⁶ *Ibidem*, dosar nr. 295, f.33

5. I.P.Rădulescu-Ramnic	18. D.Radulescu
6. M.Bantaș	19. A.Copcescu
7. C.I.Bondescu	20. Const. Iacob
8. A.Marosin	21. I.Maican ²⁷
9. C.Leonescu	
10. A.Georgiade	
11. C.Zamfirescu	
12. I.P.Rădulescu-Putna	
13. S.Kaufman	

În 1932 lista profesorilor este în mare măsură diferită, realizându-se între timp o adevărată schimbare de generație:

1. Preot G.Popescu	13.Neculai Rădulescu
2. Preot Radu Grobnic	14. Dimitrie Popescu
3. Ion Diaconu	15. Ioan Rădulescu-Putna
4. Ion Z.Enescu	16. Costache Diaconescu
5. Alexandru P.Arboare – director	17. Alexandru Ispas
6. George V.Dimitriu	18. Vasile Bălănescu
7. Th.Iordănescu	19. Spiridon Lăduncă
8. David Bruck	20. Grigore Savu
9. I.Rădulescu-Râmnic	21. Dartanian Rădulescu
10. Sviatoslav Lăcusta	22. Elefterie Ropală
11. Constantin Leonescu	23. Neculai Grigorescu ²⁸
12. Virgil Arboare	

Pentru întreaga perioadă interbelică se constată, mai ales din studierea rapoartelor de inspecție, calitatea deosebită a corpului profesoral. În 1928, o inspecție făcută la Liceu de inspectorul învățământului secundar, C.Capitolin, prezenta elogios activitatea profesorilor. Astfel, referitor la Al.Arboare se specifica „*răspunsurile date de elevi arată că profesorul caută să împărtășească clasei cunoștințe cât mai variate și mai interesante*”, iar în cazul profesorului

²⁷ D.A.N.I.C., fond MCIP, dosar nr.586/1922, f.11

²⁸ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.29/1932, f.7 - 8

de fizică, Al.Ispas, se nota: „profesorul caută să scoată noile cunoștințe prin întrebări puse elevilor, stimulând prin aceasta spiritul lor de observațiune”²⁹

În anul 1929, raportul de inspecție pentru definitivarea în învățământ a profesorului de istorie Virgil P.Arboare menționa: „amândouă lecțiile au fost pe deplin reușite, bine articulate în unitățile lor metodice și cu scop bine determinat. Stăpânește și întrebuințează cu îndemânare metoda euristică: întrebări de judecată, scurt și precis formulate.”³⁰

Și despre profesorul Ion Diaconu, rapoartele inspecțiilor conțin cuvinte de laudă: „posedă bine materia de specialitate, pune mult suflet în predare, tact și ordine, se folosește bine metoda directă, e harnic și stăpân pe clasă. Elevii bine pregătiți, cu noțiuni clare, precise și se exprimă corect și complet. Se ocupă de aproape de lucrările lor scrise date cu anumit rost și cercetate. De asemenea de lectura particulară pentru care elevii au caietele de însemnări din cărțile citite. Bibliotecile de clasa sunt pe cale de organizare. Domnul I.Diaconu are și o deosebită și lăudabilă activitate culturală și științifică. E un element didactic și cultural.”³¹

Dincolo de activitatea didactică profesorii se preocupau și de sporirea numărului de cărți din biblioteca școlii. În 1938, inspectorul general Constantin Damianovici remarcă în acest sens activitatea profesorului Gh.Dimitriu, președinte al Societății de Lectură a elevilor de curs superior care a adunat numeroase volume pentru Biblioteca „Gr.Alexandrescu”.³²

În toată perioada interbelică se menține tradiția organizării de serbări școlare, festivități de deschidere a anului școlar, precum și sărbătorirea zilei de 24 Ianuarie, Ziua Liceului. Cu un deosebit fast va

²⁹ Idem, fond Liceul Unirea, dosar nr.289, f.17 verso

³⁰ Ibidem, f.18

³¹ Ibidem, f.25

³² Ibidem, dosar nr.295, f.124

fi sărbătorită aniversarea a 60 de ani de la înființare, în 1925. Astfel, se va organiza un festival la Teatrul Comunal unde au fost invitați „domnii miniștri din localitate, d-l ministru al instrucțiunii, precum și foști profesori și elevi.”³³

Importanța Liceului în viața comunității locale a vremii este ilustrată de intensă viață culturală care are ca motor profesorii de aici. Perioada interbelică nu este decât o continuare a activității culturale desfășurate înainte de război. Biblioteca, muzeul, orchestra, cinematograful, societățile culturale sunt acum printre preocupările dascălilor de la „Unirea”

³³ A.N.Vn., fond Primăria orașului Focșani, dosar nr.24/1925, f.158